

ційних текстів законів, кодексів, безумовно, збільшиться питома вага різноманітних коментарів до нормативно-правових актів. Однак будь-який коментар це, природно, суб'єктивне бачення його автора механізму застосування закону. Ця обставина обумовлює необхідність визначення пріоритету суб'єктів тлумачення законів.

Така тенденція простежується в проєкті Закону України «Про нормативно-правові акти». Певною мірою функції популяризатора законодавчої бази України, що наближається до міжнародних стандартів, виконують і видання, підготовлені різними міжнародними організаціями сприяння демократичному розвитку та «Парламентської допомоги» в Україні. Скажімо, за допомогою Агенції міжнародного розвитку Сполучених Штатів Америки (USAID) в Україні видано посібники в рамках Програми сприяння парламентові України, зокрема: «Законотворення – основна функція парламенту», «Практика парламентаризму», «Бюджетні повноваження парламенту».

Таким чином, підготовка та видання законодавчої літератури в Україні актуалізує наявність проблем з питань типології, статусу, рівня автентичності видань офіційних документів. Їх розв'язання можливе за умов правового забезпечення та упорядкування процесу підготовки та поширення законодавчої літератури, а саме:

визначення кола суб'єктів не лише офіційного оприлюднення, а й видання нормативно-правових актів;

реалізації в Україні відповідних міжнародних конвенцій, що їх ратифікувала Україна, щодо захисту текстів офіційних документів від несанкціонованого поширення;

надання офіційного статусу прикладам законів, що здійснюється вищими організаціями державної влади і управління.

УДК 655.14

В. Карий

ОСОБЛИВОСТІ РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧОЇ ПІДГОТОВКИ І ПОЛІГРАФІЧНОГО ВИКОНАННЯ КНИЖКОВИХ ВИДАНЬ В УМОВАХ РЕГІОНАЛЬНИХ ВИРОБНИЦТВ

Із здобуттям Україною незалежності вагоме місце набув процес вивчення й осмислення ролі друкованого слова в розвитку й збереженні історичних подій і національних традицій, формуванні, відображенні й пропаганді державницьких устремлінь українського народу і, зокрема, Галичини. Авст-

ро-угорські, польські, а потім радянські режими були зацікавлені, аби взагалі заборонити українську книжку чи підпорядкувати її своїм інтересам.

Ми стали перед необхідністю повернути з-під заборони тисячі замовчених і призабутих імен, розкрити для наукового вивчення заховані в спецховищах архівів документи і фотоматеріали й подати їх читачеві. Особливо це стосується імен, подій і взагалі історії регіональної чи місцевої, про що раніше взагалі було заборонено не тільки друкувати, а й говорити. Для висвітлення правдивої історії, краєзнавства, традицій наших попередників, літературних напрацювань сучасних авторів й покликана наша видавнича справа. За нинішніх реалій, коли не кожне центральне видавництво має можливості повноцінно функціонувати в умовах чинного податкового законодавства, коли за обсягами випуску україномовної продукції нас відкинуто на початок минулого століття, варто задуматись, а як же живеться українській книжці в провінції?

Книгодрукування в провінційному Снятині започатковано наприкінці минулого століття. Першу книжку було надруковано на замовлення Облполіграфвидаву – єдиної в той час організації, що мала право видавати – у 1991 році. Це була «Завітайте до нас в Коломию» відомого педагога і просвітянина Володимира Данькевича. Після того відчули, що можемо виготовляти не тільки бланки і газети, але й книжки. І наступним кроком була поява в світ ще дев'яти різних за обсягом видань. Уже тоді місцева друкарня була найбільш потужною і придатною базою на Прикарпатті для розгортання видавничо-поліграфічної діяльності. Тут працювали кваліфіковані кадри з технічного редагування видань та інші фахівці з виготовлення друкованої продукції. Підприємство мало добротну офсетну техніку.

Наступний, 1992 р. був ще пліднішим: вийшли з друку перші три числа започаткованого всеукраїнського культурно-мистецького етнографічного журналу «Писанка», двадцять літературно-художніх і вісімнадцять навчально-методичних видань. Зростали доробки і далі: було видано чотири числа журналу «Писанка», шість випусків нової газети-альманаху «Гуцульщина», 18 літературно-художніх та дванадцять довідкових і навчально-методичних видань.

Початок справді видавничої діяльності колектив Снятинської друкарні відлічує від 1997 р., коли своїми силами здійснили літературне опрацювання, технічне редагування, виготовлення оригінал-макета, подальші друкарські та палітурні процеси і випустили в світ перше число альманаху «Покуття», засновниками якого стали Снятинська районна рада народних депутатів, районна державна адміністрація, районна організація ТУМ ім. Шевченка «Просвіта» за участю українського фотомистецького журналу «Світло й тінь». На той час це був чи не єдиний друкований журнал у регіоні. Може, тому, що ми вже добре володіли комп'ютерною технікою, мали фотомехані-

чне обладнання й вагомі напрацювання при друкуванні кольору на офсетних машинах, виплекали досвідчених спеціалістів, і до нас пішли автори.

Найбільш продуктивними щодо кількості назв і накладів були 1993 – 1995 роки. До нас зверталися автори з багаті традиціями Коломиї, гуцульських Верховини і Косова, покутської Городенки і сусідньої Буковини. За три роки побачили світ 36 випусків чотирьох періодичних видань; літературно-художні, наукові, довідкові та навчально-методичні видання – 51 випуск.

З приємністю згадуємо сьогодні, як завдячували нам за добру підтримку автори-краяни: Мирослав Попадюк, Василь Рябий, Михайло Андрусак, Калина Ватаманюк, Іван Грекуляк, Богдан Кучер, Володимир Никифорук, Богдан Ступарик, Мирослав Стельмахович, Володимир Северин, Микола Бакай, Павло Дворський.

У недалекому радянському минулому мережу районних друкарень було створено за принципом: кожному адміністративному центру своя друкарня. Сьогодні обласні управління вже не могли раціонально керувати розрізненими, далеко не однаковими за оснащенням, районними друкарнями. Почався етап приватизації. Наприкінці 1996 р. Снятинську друкарню було роздержавлено й створено ЗАК «Видавничо-друкарська фірма «ПрутПринт» із 30 акціонерів. Значно зросла відповідальність колективу й керівника, зокрема, за прийняття рішень і визначення стратегії. Управління у справах преси та інформації самоусунулось від будь-якого керівництва роботою видавничо-поліграфічного комплексу, оскільки більшість підприємств була юридично не підпорядкована управлінню.

Актуальним було і залишається сьогодні питання отримання коштів для переоснащення регіональних видавничих підприємств. Самостійно здійснити це невеликому видавництву практично неможливо. Але й досі, на жаль, не створено механізму пільгового кредитування таких підприємств чи товариств.

Зважаючи на географічне розміщення й імідж, який уже встигли завойовувати, на виробничі і технологічні фактори, видавництво не було обділене замовниками. Колектив робив усе для того, аби книжка «ПрутПринту» задовольняла авторів і приваблювала читачів. Фахівці розуміли, що важливе значення в книзі мають зовнішнє оформлення, формат, шрифти, ілюстрації. Вважали за першочергове, щоб оформлення книги завжди було тісно пов'язане з її змістом. Починаючи роботу над виданням, завжди розуміли, що це продукт поліграфічного мистецтва, елементами якого є майстерність складання, верстання, друкування й палітурних робіт.

Із середини 90-х років автор став більш вимогливим, хотів бачити книгу такою, як виготовляють у центральних видавництвах. З літературно опрацьованим і технічно відредагованим текстом зі всіма складовими апарату видання.

Основну частину книги, інколи і вступну, готує автор. У видавництві ввели в постійну практику не здавати у виробництво жодної книги без літературного опрацювання. Для цього залучають кваліфікованих спеціалістів із журналістською (за браком фахівців з редакційно-видавничою підготовкою) й профільною освітою. Службову частину видання формують своїми силами. Використовують при цьому стандарти, нормативно-технічну документацію, фахові видання, зокрема, «Друкарство», «Палітра друку», «Книжковий клуб+», «Книжковий огляд», «Вісник Книжкової палати», «Урок української», «Ринок поліграфічної продукції» та інші. Ще у 1997 р. видавництво стало користувачем міжнародного стандартного номера книги (ISBN). Тут дбають, щоб у кожному виданні було правильно оформлені надзаголовкові, підзаголовкові й вихідні дані, класифікаційні індекси, анатоція, міжнародний стандартний номер, знак охорони авторського права, початкові сторінки. Уже вироблено окремі стилі оформлення видань. З виробничої діяльності стало очевидним, що необхідно робити наголос не на окремих виданнях, а на видавничих проектах. Одним з перших став проект «Скрижалі вічності». Він включає дванадцять видань із серії «Літопис краю» і шість із серії «Скарби отчої землі».

ЗАТ «Видавничо-друкарська фірма «ПрутПринт» разом із міською радою стали засновниками красєзнавчого і літературно-мистецького журналу «Снятин». Почесний громадянин міста Снятина відомий видавець Михайло Бажанський випустив у Детройті 14 чисел журналу з такою ж назвою, а продовжив життя часопису в Україні «Прут Принт».

Крім того, фірма видає альманах «Ямгорів», засновником якого є товариство із сусідньої Городенки. З березня 1995 р. спільно з Івано-Франківським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ЗАТ започаткувало науково-методичний вісник «Джерела», всеукраїнський науково-педагогічний журнал «Оберіг» з тематичним додатком «Вертикаль», «Освітній Дайджест. Акцент-панорама».

Отже, книговидання в умовах регіональних видавництв може плідно розвиватись. Для цього насамперед потрібно: розробити комплекс нормативно-правових документів, які б законодавчо закріплювали шляхи розвитку і діяльності регіональних підприємств; визначити доступні відсотки кредитування для реструктуризації та вдосконалення галузі, її технічного забезпечення як запоруки подальшого зростання потужності; створити сприятливий податковий ґрунт; залучати в галузь зовнішні інвестиції; передбачити у відповідних бюджетах кошти державним, публічним і місцевим бібліотекам для закупівлі відповідної кількості літератури.